ולא"ת. והלא חוזר הוא ומוחק לא השטר וזייף, ותממי סהדי, ומשני לין דומה תתימת העדים שמחוסם על המחק פעם אחת לכתיבת השטר הכתוב על נמחק שתי פעמים ויהא ניכר הזיוף: וניחוש דלמא שדי. בעל השטר דיוסף בקלף במקום תתימת העדים קודם שתקנו ומחקו וחזר וכתב על כל הקלף ומחקו כולו ותממו העדים בקלף שנמחק שתי פעמים והשטר נכתב על המחק פעם אחת, וכי הדר מחיק ליה להא הוה ליה אידי ואידי נמרח שתי פעמים? אמר אביי קסבר רב אין העדים חותמין על המחק אלא אם כן נמרח בפניהם והוא על הנייר ועדיו על המחק כשר [וניחוש דלמא מחיק ליה וכתיב מאי דבעי והוי ליה הוא ועדין על המחק]? דתני הכי אנחנא דהא חתמנא על מחקא דשטרא כתב על נייר, דכתבי היכא: אי מלתחת, גייז ליה, אי עילאי מחיק ליה? דתני בין סהדא לסהדא אי הכי אימא סיפא הוא על המחק ועדיו על הנייר פסול אמאי פסול הכא נמי נכתבו הכי אנחנא דהא חתמנא על נייר דשטרא על מחקא [השתא נמי] מאי אמרת מוחק חוזר ומחק הא אמרת אינו דומה נמרח פעם אחת לנמרח שתי פעמים? דלמא מיל היכא דחתימי סהדי אמחקא היכא דלא חתימי סהדי אמחקא אלא אנייר לא ידיע, אלא מגילתא אחריתי ולמחוק ולידמי לא דמי מחקא דהא מגילתא למחקא דהא מגילתא ולקבלת לחתימות ידא דסהדי בבי דינא ולמחוק ולידמי, אמר רב הושעיא ראינו דומה נמרח בן יומו לנמרח בן שני ימים, ולשהייה אמר רבי ירמיה א) חיישינן לב"ד טועין: רבי חנינא בן גמליאל אומר מקושר מקושר: השיב רבי לדברי רבי חנינא בן גמליאל. שאמר מקושר יכול לעשותו פשוט: והלא

ואם תאמר מוחק וחוזר ומוחק, אינו דומה נמרח פעם אחת לנמרח שתי פעמים ולחוש דלמא שדי דיוהא אממום עדים מעיקרא ומחיק ליה, דכי הדר מחיק ליה להא הוה ליה אידי ואידי נמרח שתי פעמים? אמר אביי קסבר רב אין העדים חותמין על המחק אלא אם כן נמרח בפניהם והוא על הנייר ועדיו על המחק כשר [וניחוש דלמא מחיק ליה וכתיב מאי דבעי והוי ליה הוא ועדין על המחק]? דתני הכי אנחנא דהא חתמנא על מחקא דשטרא כתב על נייר, דכתבי היכא: אי מלתחת, גייז ליה, אי עילאי מחיק ליה? דתני בין סהדא לסהדא אי הכי אימא סיפא הוא על המחק ועדיו על הנייר פסול אמאי פסול הכא נמי נכתבו הכי אנחנא דהא חתמנא על נייר דשטרא על מחקא [השתא נמי] מאי אמרת מוחק חוזר ומחק הא אמרת אינו דומה נמרח פעם אחת לנמרח שתי פעמים? דלמא מיל היכא דחתימי סהדי אמחקא היכא דלא חתימי סהדי אמחקא אלא אנייר לא ידיע, אלא מגילתא אחריתי ולמחוק ולידמי לא דמי מחקא דהא מגילתא למחקא דהא מגילתא ולקבלת לחתימות ידא דסהדי בבי דינא ולמחוק ולידמי, אמר רב הושעיא ראינו דומה נמרח בן יומו לנמרח בן שני ימים, ולשהייה אמר רבי ירמיה א) חיישינן לב"ד טועין: רבי חנינא בן גמליאל אומר מקושר מקושר: השיב רבי לדברי רבי חנינא בן גמליאל

ולא

סהדי חתימי על המחקא ושטרא לנייר כדמפרש בסמוך ואין לחוש שמסר לו שטר פסול (ע"כ) וא"ת שמא מחק אנחנא סהדי וכל השטר שלמעלה בר מן העדים וכתב מאי דבעי וי"ל דלא מכסרינן הוא ועדיו על המחק אלא כשאין ריוח בין עד לעד כדי לכתוב אנחנא סהדי וריב"ס פירש דאין לחוש שמא ימחוק אנחנא סהדי כיון דמעיקרא הוה כתב על המחק ואם ימחקו ה"ל נמחק ב' פעמים והשטר שכתוב על הנייר שמחקו ה"ל נמחק פעם אחת ויהיה ניכר הזיוף דאינו דומה נמחק פעם אחת לנמחק שתי פעמים ונראה לי דהיינו כשכתב על המחק או ניכר איזה נמחק פעם אחת ואיזה נמחק שתי פעמים אבל הנייר מחוק גרידא שאין כתוב עליו כלום אותו אינו ניכר וכן מוכח בסמוך דפריך וניחוש דלמא שדי ליה דיוהא אמקום עדים ומחיק ליה והדר מחיק ליה והוה ליה אידי ואידי נמחק שתי פעמים כשימחוק אחרי כן השטר ומאי פריך הלא בשעה שיקלו לאחוס ירלו (ג) מחוק פעם אחת ומקום שהמלוה מחתימם מחוק שתי פעמים אבל אם הלא ודאי אינו ניכר עד שיהא כתוב ויהא יכב מיהו הא לאו לאיה היא דמאי למימר דלעדים אינו ניכר דלא דייקי אבל שטר הבא לפני ב"ד ניכר דב"ד דייקי ולכך אי מחיק אנחנא סהדי ירלאוהו ב"ד שנמחק שתי פעמים ואחתימם העדים לא נמחק כי אם פעם אחת כדינא מיהו קשה לרבי דלדברי ריב"ס תינח היכא דנכתב אנחנא סהדי על המחק כמו העדים אלא היכא דנכתב אנחנא סהדי על הנייר ימחקו וגם (ד) השטר שהוא על הנייר ויהא שטר הבא הוא ועדיו על המחק ואמאי כשר וכ"ת הוא על הנייר ועדיו על המחק אלא אם כן נמחק בפניהם שיראוהו קודם שיכתוב על גבי השטר וראוהו האיך נמחק דאי הדר חו ונמחק בפנים שהעדים חותמין הן שראוהו הלא נמחק מכירין בן נמחק פעם אחת לנמחק ב' פעמים: מיתיבי. הוא. כתיבת השטר: על הנייר. שאינו מחוק: ועדיו על המחק כשר. ואמאי לרב דאמר שטר הוא ועדיו על המחק כשר ליחוש דלמא מחיק לנייר שכתוב בו השטר והדר וכתב מאי דבעי והוה אידי ואידי נמחק פעם אחת. ומשני משום הכי בשר דכתבי עדים הכי אנחנא סהדי כו'. אי לתתאי מזתחיתמה העדים גייז ליה ומחיק ליה לגוף של שטר או לעיל מן העדים מחיק ליה ולאיכא היכרא לאלתא. ומשני דכתבו בין סהדי לסהדי דאי גייז ליה גייז לסהדי ואי איכא עדים פסול. ואי מחיק ליה הא נמחק תרי זימני ואינו דומה

נמחק פעם אחת לנמחק ב' פעמים. הוא על המחק ועדיו על הנייר פסול משום דאיכא למיסר דהדר מחיק ליה ומוייף ליה. והאמרת אינו דומה נמחק כו'. והאי נמחק ב' פעמים וניכר ואמאי פסול: הני מילי היכא דכתבו סהדי אמתוקה ושטר אמחק איכא היכרא בין מחיקה מקום העדים שהוא פעם אחת ובין מחיקת מקום השטר שהוא ב' פעמים. ואכתי אמאי פסול וליתו מגילתא אחריתי ולכתוב חדא זימנא ולידמי אי דמיא

ב) למחיקת הא מגילתא דהאי שטר. ומשני לא דמי מחקא דהא מגילתא למחקא דהא מגילתא לפי דקליש מפי או דעבי מפי. ואכתי אמאי פסול ליקבלית לחתימת ידיה דסהדא דחתימי בהאי שטרא דמחיק יבואו עדים ויעידו לפני בית דין יודעים אנו שזו היא כתיבת העדים החתומין ובתר דקבלי לסהדותייהו למחוק מקום חתימותייהו ולידמי אי דמי מחיקת העדים שנכתב פעם אחת למחיקת מקום השטר. וכי האי נוונא אפשר בתקנה ואמאי פסול. בן שני ימים דמחיק מחיקתו וליכא למיקם עלה דסלתא. ולשהייה לשטר ג' ימים מה שפי לאחר מחיקת העדים וניחוי דהשתא אידי ואידי מכמה ימים הוא ואכתי אמאי פסול והא אפשר לסבדקינה הכי. אמר ר' ירמיה להכי קא פסיק דפסול דחיישינן לבית דין טועין דכיון דחזר דכתבו עדים הכי ושטרא על מחקא מסכי עדים ולא בדקו ליה אי נמחק פעם אחת או שתי פעמים. הלכך נזרי דפסול אע"פ דאפשר בבדיקה משום בית דין טועין דלא בדקי אלא גבו לאלתר: רבי חנניה בן גמליאל אומר מקושר שכתבו עדיו מתוכו כשר מפני שיכול לעשותו פשוט. יפתח קשוריו והוי פשוט אע"פ שיש בו אויר ג' שיטות למעלה אין בכך כלום והרי

ג) לכאורה נ"ל ומחז ותמדי דיוהא מכולא שטרא והדר כתב כשטר על אותו שטר וכו'. ב) נראה דנ"ל אי דמיא מחיקה הא מגילתא למחיקה הא מגילתא דהאי שטרא.

א) [שיל קלת: וס"ג] ב) רש"ל כל כך ולשהותו ויבוטו להכשיר. ג) רש"ל ומחק בזיוף. ד) רש"ל זה: ה) רש"ל בשיטה כפי: ו) רש"ל בשבול מ' ונ': ז"י ותיכה למיחם שיקחתן בשבול מ': ו) רש"ל ח) (רש"ת רבי):

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה עדיו וכו' כתב ידם יולא כמקום אחר: (ב) ד"ה ליה ספרים וכו' שלא ידעו לדקדק כל כך לשהותו ויבוטו להכשיר וכו' ומקום שיקרע רב הושעיא כך תיקן ר' ירמיה כך: (ג) תוס' ד"ס (בדף הקודם) גופא וכו' שילכו לאחוס ירלו השטר מחוק פעם אחת: (ד) בא"ר ומחקו וגם ימחוק השטר שהוא על הנייר וכו' אלא כשנמחק בין עד לעד מקום שכתבו אנחנא וכו' דאדרבה זה: (ה) בא"ר ומחק וזייף לו ראוי לפסול יותר: (ו) בא"ר שאם כן יש ריוח ביניהם. ר"ב היינו בשתים אחתים אחוס זה] ואם אין העדים חתומים זה אחת אלא זה אחר זה זה בראש השיטה וזה בסוף השיטה כו' אחם ודאי אין לחוש שמא ימחק אנחנא סהדי דלמא יעשו שעות כזה כו' ושטר כשר מע"ס שיש ריוח ביניהם בשהוא שיכתוב שטר לפני העד אלא יועיל שטר כשנא הוא והעד בשיטה אחת אם לא שאני עדים חתומים בשהוא שיטה דאמר הוא אין כתיבת אנחנא סהדי ולא יועיל שטר כתוב בשנאה אחר"י ובחתומים זה אחת זה לא היה יכול לחתום ג"כ דלמה יעשו שעות כזה כו' דהאם אם היו העדים מרחיקין ג' שיטות מן השטר ודו"ק: (ז) בא"ר ומשמע אין כותבין דבור כזה כגבר אחיתה בפחות. ג"ב [כי מיתה אנחנא] סהדי וכו' אדוכה יותר מחתימת העד: (ח) בא"ר כן שני שיטין בין עד לעד פוסל דלמא יכתוב שטר אחר לפני העד וכן משמע לקמן שאני עדים בשני שטרות מלטרפין להוליא ממון אבל אין לומר שיכתוב בשבילו לענין אחוקי ממונא מחזיר דלא מהימן כל"ל וכ"ב לומר אבל בלא ניזוף ניכא לאיתר דיכתוב שטר לפני העד כדי להוליא ממון בעד אחר מן המחזיר על הסבורה הא ניחא דהא אף כנגד החזיר אינו נאמן אלא בסבורה ומינו דתיבר אחמונא מחזיר אבסבורתא לא אמרינן: (ט) בא"ר כזה אין רגילות שיכתבו אנחנא סהדי: (י) בא"ר ולמה לא תקנו דשטר על הנייר: (כ) בא"ר ליתן טעם לזה שפיר: (ל) בא"ר וקשה לפי' רש"ס. כ"ב הוא פי' שכתבו הכוס' נחמלת הדבור: (מ) בא"ר אנחנא סהדי כיון עד לעד: (נ) בא"ר ומוד מ"ל אמנו כשנפסלו: (ס) בא"ר ימינו מלק וזיו דוה אינו: (ע) ד"ה אי עילאי וכו' ניכר אע"פ שאין כתוב עליו: (פ) ד"ה ליפסייה מאן דלא גרס ליה היינו משום דכמו כן:

מקנה

כתב הרו"ן מי"ר שם הלכה יב טוש"ע שם סעיף כב: כתב ה שם סעיף נהג"ס:

תוספות

על דבר בטלו דאמר הוא ועדיו על המחק בטר

רבינו גרשום

ואם תאמר. אמאי כשר הא מצי מלוה לחזור ולמחוק כתיבת השטר והזור וכותב מאי דבעי הוא ולהעדים נמי חתימי על מחק. הא לא מצי למיעבד דניכר הוא דאין דומה מקום עדים שאינו נמחק אלא פעם אחת לשטרם השטר שנמחק ב' פעמים. לפי שנגרר הקלף ביותר ויש ריכר. ואכתי אמאי כשר ליחוש דלמא שדי מלוה בתחלת [קודם] דנכתב השטר על גבי כתב מחוק זה שדי דיוהא אמקום עדים להיכא דמשער דחתימי עדים ועבר הכי מעיקרא קמי דנכתב השטר ונטל אותו קלף ואשריה דיוהא ה) דבמקום עדים והדר כתיב השטר על אותו שטר שלא נמחק אלא פעם אחת וחתמו העדים במקום שהיה הדיו דנמחק ב' פעמים ולפי שהשטר הוא כבר כתוב לא יכלו להבחין אם נמחק פעם אחת לנמחק ב' פעמים ואחר שחתמו העדים במקום שנמחק ב' פעמים חזר ומחק כתיבת השטר והדר ונכתב מאי דבעי: והוה ליה אידי ואידי. מקום השטר ומקום העדים נמחק ב' פעמים ומוייף הכי ליכא היכרא ואמאי כשר: אמר אביי. מש"ה כשר דקסבר רב אין העדים חותמין על השטר אלא אם כן נמחק בפניהם שיראוהו קודם שיכתוב על גבי השטר וראוהו האיך נמחק דאי הדר חו ונמחק בפנים שהעדים חותמין הן שראוהו הלא נמחק מכירין בן נמחק פעם אחת לנמחק ב' פעמים: מיתיבי. הוא. כתיבת השטר: על הנייר. שאינו מחוק: ועדיו על המחק כשר. ואמאי לרב דאמר שטר הוא ועדיו על המחק כשר ליחוש דלמא מחיק לנייר שכתוב בו השטר והדר וכתב מאי דבעי והוה אידי ואידי נמחק פעם אחת. ומשני משום הכי בשר דכתבי עדים הכי אנחנא סהדי כו'. אי לתתאי מזתחיתמה העדים גייז ליה ומחיק ליה לגוף של שטר או לעיל מן העדים מחיק ליה ולאיכא היכרא לאלתא. ומשני דכתבו בין סהדי לסהדי דאי גייז ליה גייז לסהדי ואי איכא עדים פסול. ואי מחיק ליה הא נמחק תרי זימני ואינו דומה

נמחק פעם אחת לנמחק ב' פעמים. הוא על המחק ועדיו על הנייר פסול משום דאיכא למיסר דהדר מחיק ליה ומוייף ליה. והאמרת אינו דומה נמחק כו'. והאי נמחק ב' פעמים וניכר ואמאי פסול: הני מילי היכא דכתבו סהדי אמתוקה ושטר אמחק איכא היכרא בין מחיקת מקום העדים שהוא פעם אחת ובין מחיקת מקום השטר שהוא ב' פעמים. ואכתי אמאי פסול וליתו מגילתא אחריתי ולכתוב חדא זימנא ולידמי אי דמיא

מפנה

סמנך טלנא

נ"ר (מחקא)

נוסא

קדוטות רבי על דברי ר"חנניה בן אנטיגנוס אמאי כשר דאמר אביי דאמר ר"ל דאמר ר"ל אמר ר"ל אמר ר"ל א